УДК 338.48(4)(477)

ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ПІДТРИМКИ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ У КРИЗОВИХ УМОВАХ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Михайло Тарасюк,
доктор економічних наук, професор
Київський національний лінгвістичний університет (Україна)

Туристична галузь відіграє ключову роль у соціально-економічному розвитку держави, сприяючи створенню робочих місць, залученню інвестицій, розвитку інфраструктури та збереженню культурної спадщини. Однак в умовах війни в Україні туристична сфера зазнала глибокої кризи, що вимагає розробки нових підходів до її відновлення. Важливим аспектом цього процесу є впровадження європейських практик підтримки туризму в кризових умовах, зокрема через створення інклюзивних туристичних просторів для ветеранів, внутрішньо переміщених осіб і постраждалих від війни (Чайка, 2022).

Досвід європейських країн, які стикалися з наслідками економічних та соціальних криз, демонструє ефективність комплексних програм підтримки туристичного сектору (Okafor, Khalid, & Gopalan, 2022). Зокрема, у Франції та Німеччині впроваджувалися реабілітаційні та оздоровчі тури для осіб, які пережили травматичні події, а в Іспанії та Великій Британії діяли державні ініціативи щодо субсидування відпочинку ветеранів та їхніх сімей. Окрему увагу в Європі приділяють розвитку екотуризму та створенню зелених рекреаційних зон, що сприяють психологічному відновленню постраждалих верств населення.

Застосування таких підходів в Україні є вкрай необхідним, оскільки значна частина населення потребує фізичної та психологічної реабілітації. У цьому контексті пріоритетними напрямами розвитку індустрії гостинності є створення інклюзивних туристичних зон, розвиток програм реабілітації через санаторно-курортне лікування, активний відпочинок і культурно-пізнавальні маршрути (Язіна, Острянин, & Завадська, 2024). Важливим завданням також є інвестування в розбудову безбар’єрного середовища на туристичних об’єктах.

Крім того, перспективним напрямом є розвиток ветеранського туризму як одного з інструментів соціальної адаптації та інтеграції військовослужбовців у мирне життя. Співпраця з європейськими партнерами у цій сфері дозволить Україні отримати необхідний досвід та фінансову підтримку для впровадження ефективних моделей інклюзивного туризму.

Враховуючи вищезазначене, впровадження європейських практик у сфері туристичної індустрії України є стратегічно важливим кроком як у напрямі

подолання наслідків війни, так і в контексті євроінтеграції. Створення інклюзивних туристичних просторів не лише сприятиме відновленню галузі, а й стане важливим соціальним проєктом, що забезпечить рівний доступ до туристичних послуг для всіх категорій населення та сприятиме сталому розвитку України в європейському просторі.

Туристична галузь є важливим сектором економіки Європейського Союзу, забезпечуючи понад 10% ВВП регіону та створюючи робочі місця для мільйонів людей. Однак останні десятиліття показали, що ця сфера є вразливою до глобальних кризових явищ, зокрема економічних рецесій, пандемій та міграційних викликів. Реакція ЄС на такі кризові ситуації свідчить про необхідність застосування комплексних стратегій адаптації та підтримки, що можуть бути корисними для України в умовах війни та післявоєнного відновлення.

Одним із наймасштабніших викликів для туристичної сфери Європи стала пандемія COVID-19, яка спричинила різке скорочення туристичних потоків, закриття кордонів і серйозні фінансові втрати. Відповіддю ЄС на цю кризу стали цільові фінансові програми, такі як ініціатива NextGenerationEU, спрямована на економічне відновлення, а також створення EU Digital COVID Certificate, що дозволив відновити мобільність громадян і сприяв поступовому відродженню внутрішнього туризму. Крім того, Єврокомісія розробила низку рекомендацій для держав-членів щодо безпечного відновлення туристичних послуг, включаючи стандарти санітарних норм і протоколи тестування.

Ще одним серйозним випробуванням для туристичного сектора стала фінансова криза 2008–2009 років, яка спричинила зниження купівельної спроможності населення та скорочення туристичних потоків. У відповідь на цю ситуацію уряди країн ЄС запровадили стимули для розвитку внутрішнього туризму, зокрема через субсидії на відпочинок для вразливих категорій населення, податкові пільги для готельного бізнесу та підтримку малого й середнього підприємництва в сфері туризму. Особливу увагу було приділено розвитку сталого туризму, що передбачав збереження ресурсів та стимулювання регіональних ініціатив.

Криза, пов’язана з міграційними викликами, також вплинула на туристичний сектор, особливо в південних країнах Європи. Це спричинило зміни у туристичних потоках, виклики у сфері безпеки та адаптацію інфраструктури до нових умов. Реакцією ЄС на ці проблеми стали програми соціального включення, спрямовані на інтеграцію мігрантів у місцеву економіку, зокрема через працевлаштування у сфері гостинності. Також розвивалися моделі соціального туризму, які передбачали створення доступних туристичних послуг для соціально вразливих груп населення.

Досвід ЄС у подоланні кризових явищ у туристичній сфері демонструє ефективність комплексного підходу, який включає фінансову підтримку, розвиток стійких туристичних моделей, цифровізацію та соціальну інтеграцію.

Сучасні виклики вимагають не лише фінансової підтримки, а й переосмислення стратегій розвитку, зокрема диверсифікації туристичних напрямів, активного використання цифрових технологій та залучення міжнародної допомоги.

Одним із ключових інструментів підтримки туристичної галузі є впровадження фінансових стимулів для компаній. Зокрема, доцільним є надання податкових пільг та субсидій, а також створення спеціальних кредитних програм для малого та середнього бізнесу. Європейський досвід свідчить про ефективність таких заходів, як зниження податку на додану вартість, що застосовувалося у країнах ЄС під час пандемії COVID-19. В Україні реалізація подібної стратегії дозволить стимулювати активність у сфері туризму та сприятиме його поступовому відновленню.

Окрім фінансової підтримки, важливим напрямом розвитку є диверсифікація туристичних послуг, зокрема розвиток альтернативних форм туризму. У сучасних умовах значний потенціал має військово-історичний туризм, який може бути спрямований на вивчення історії сучасної війни, відвідування меморіальних комплексів та інтерактивних музеїв. Такий туризм сприяє збереженню історичної пам’яті та залученню іноземців. Водночас екотуризм та культурний туризм можуть стати важливими складовими відновлення туристичного сектору, оскільки вони орієнтовані на сталість і можуть ефективно розвиватися навіть у кризових умовах.

Для успішного відновлення туристичної інфраструктури необхідна реалізація державних програм підтримки. Насамперед йдеться про реконструкцію туристичних об’єктів, які зазнали руйнувань унаслідок бойових дій, а також створення нових туристичних маршрутів у безпечних регіонах. Важливою складовою такої політики є розвиток безбар’єрного середовища та інклюзивного туризму, що забезпечить доступність туристичних послуг для всіх категорій населення, включно з ветеранами та внутрішньо переміщеними особами.

Фінансування таких ініціатив потребує активного залучення європейських грантів і міжнародних партнерів. У цьому контексті доцільним є використання програм ЄС, таких як Horizon Europe та Creative Europe, які спрямовані на підтримку культурних і туристичних проєктів. Крім того, Україна може розширити співпрацю з міжнародними організаціями, зокрема Світовою туристичною організацією (UNWTO).

Сучасні тенденції розвитку туризму також вимагають впровадження

цифрових технологій для промоції об’єктів. Важливим інструментом є створення інтерактивних онлайн-платформ, мобільних застосунків та віртуальних турів.

Отже, комплексний підхід до розвитку туризму в Україні повинен включати фінансову підтримку, розвиток нових напрямів, державні ініціативи з відновлення інфраструктури, залучення міжнародних ресурсів та цифровізацію галузі.

Список використаних джерел

1. Чайка, С. (2022). Європейські практики інклюзивного туризму: досвід для України. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії, (43), 189–196. https://doi.org/10.30970/PPS.2022.43.24.
2. Язіна, В., Острянин, С., & Завадська , А. (2024). Аналіз системи забезпечення інклюзивних рекреаційних послуг: проблеми та перспективи. Економіка та суспільство, (66). https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-58.
3. Okafor, L., Khalid, U., & Gopalan, S. (2022). COVID-19 economic policy response, resilience and tourism recovery. Annals of Tourism Research Empirical Insights, 3(2), 100073. https://doi.org/10.1016/j.annale.2022.100073

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУК ПРО ЖИТТЯ, М. ВАРШАВА, ПОЛЬЩА
ГДАНСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, М. ГДАНСЬК, ПОЛЬЩА
АЙОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, США
ЗАХІДНОЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, ЧЕХІЯ
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЛУЛЕО, ШВЕЦІЯ
ШКОЛА ГУМАНІТАРНИХ НАУК ЛОНДОНСЬКОГО СТОЛИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ, ВЕЛИКА БРИТАНІЯ
АКАДЕМІЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ “МЕРКУР”, СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ГОСТИННІСТЬ І ТУРИЗМ МАЙБУТНЬОГО: НАУКОВІ ТА ПРАКТИЧНІ ГОРИЗОНТИ»

30 квітня - 01 травня 2025 року, м. Київ

КИЇВ – 2025

УДК 338.48 “40”

Гостинність і туризм майбутнього: наукові та практичні горизонти: збірник тез доповідей IV-ої міжнародної науково-практичної конференції (30 квітня - 1 травня 2025 р.). Київ: НУБіП України. 2025. 243 с.

Редакційна колегія:

Мельниченко С.В. – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри готельно-ресторанної справи та туризму НУБіП України

Бандура В.М. – доктор технічних наук, професорка кафедри готельно-ресторанної справи та туризму НУБіП України

Мосіюк С.І. – кандидат економічних наук, доцентка кафедри готельно-ресторанної справи та туризму НУБіП України

У збірнику тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції висвітлюються результати наукових досліджень з питань глобального, національного та регіонального розвитку туризму і сфери гостинності, соціокультурного виміру туризму та реалізації концепції сталого розвитку, маркетингу туристичних дестинацій та діджиталізації бізнес-процесів суб’єктів туристичної діяльності, інноваційних технологій та еко-трендів в туристичному і готельно-ресторанному бізнесі.

Видання розраховане для студентів бакалаврату та магістратури, аспірантів, докторантів, дослідників, викладачів, суб’єктів підприємницької діяльності.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за зміст і достовірність тез доповідей несуть автори. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії збірника.

© Колектив авторів, 2025
© НУБіП України, 2025